

Remissyttrande

Datum 2021-10-12

Dnr 02817-2021

Handläggare

Lisa Bredahl Nerdal
Havsmiljöenheten
lisa.bredahlnerdal@havochovatten.se

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Miljödepartementets promemoria - *Producentansvar för fiskeredskap – kompletteringar till Havs- och vattenmyndighetens rapport¹*

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i promemorian "Producentansvar för fiskeredskap – kompletteringar till Havs- och vattenmyndighetens rapport". Nedan ges några synpunkter i övrigt.

Havs- och vattenmyndighetens synpunkter

Undantag från förordningens tillämpningsområde (8 §)

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) ser positivt på 8 § som tydliggör att förordningen inte ska tillämpas på avfall som utgörs av fiskeredskap som förlorats till havs eller som skräpats ned och därefter samlats in inom ramen för ett projekt som finansieras av offentliga medel. Vid utformningen av undantaget är det dock viktigt att inte signalera att producenterna inte blir ansvariga för förhindrande åtgärder för att redskapen förloras. Ansvar för förluster skjuts helt över till brukaren av redskapet och det är inte i linje med fiskeredskaps cirkulära utformning där förhindrande av förluster är en viktig del. Det är alltid dyrare att samla in redskap när de förlorats i vatten än att skapa förutsättningar för att få tillbaka dem in i avfallsströmmarna. HaV ser en risk med att förslaget, som det nu är formulerat, kan motverka innovationer inom åtgärder för förhindrande av förluster om ansvaret uppfattas som att det läggs på brukaren och inte på producenterna.

Tillfälle för HaV att yttra sig vid meddelande av föreskrifter (13 §)

HaV ser positivt på att myndigheten ges tillfälle att yttra sig om Naturvårdsverket meddelar föreskrifter om vad som avses med fiskeredskap enligt 12 §. Eftersom HaV har kunskaper om

¹ M2021/ 01749, september 2021

fiskeredskap ur ett livscykelperspektiv ser myndigheten att det kan finnas även andra liknande områden där det kan vara värdefullt att få ge synpunkter. Ett exempel är formulering av kriterier för anpassade avgifter (36 § punkten 2), se nedan.

Kriterier vid beräkning av ersättning (36 §)

HaV bedömer att vid beräkningen av den ersättning som ska betalas av en enskild producent till en producentansvarsorganisation är det viktigt att, utöver fiskeredskapens återanvändbarhet och materialåtervinningsbarhet (36 § punkten två), hänsyn tas till kriterier för redskapens cirkulära utformning, till exempel avsaknad av farliga ämnen och design för att förhindra förluster. Sådana kriterier kan komma att ingå i standarder för fiskeredskapens cirkulära utformning, ett nyligen startat standardiseringsarbete för fiskeredskaps cirkulära utformning som pågår inom Europeiska standardiseringskommittén, CEN.

Insamlingsmål för producentansvaret för fiskeredskap (18 §, avsnitt 5)

Miljödepartementet föreslår att **insamlingsmålet sätts till 20 procent och att målet inte bör behöva uppnås före år 2027**, dvs. när producentansvaret har funnits i tre år. HaV:s bedömning är att insamlingsmålet 20 procent är för lågt satt. Sätts insamlingsmålen för lågt riskerar ett uppbyggt system att bli för kostsamt.

Sotenäs marina återvinningscentral är idag en väl fungerande insamlingscentral för uttjänta och förlorade fiskeredskap och de driver även projektet Fiskereturen som idag redan samlar in över 20 procent av alla yrkesfiskeredskap som sätts på marknaden. För lågt satt insamlingsmål kommer påverka den verksamhet som idag bedrivs och byggs upp.

Enligt engångsplastdirektivet är medlemsstaternas första rapporteringsperiod av uppgifter om fiskeredskap som innehåller plast som har släppts ut på marknaden, och om uttjänta fiskeredskap som har samlats in i medlemsstaten varje år, kalenderåret 2022 (artikel 13). Mot denna bakgrund kommer det med stor sannolikhet finnas data redan till år 2025, dvs. när producentansvaret har trätt i kraft, för att göra en korrekt bedömning av insamlingsmål. Det går idag att få en uppskattning på materialströmmar för fiskeredskap och Fiskereturen har idag data på insamlade uttjänta fiskeredskap. Bedömningen i promemorian att "insamlingsmålet inte ska sättas avsevärt lägre än de insamlingsnivåer som nås i Norge och Island" stämmer inte riktigt överens med det föreslagna insamlingsmålet 20 procent som är närmare en halvering av de insamlingsnivåer som nås i Norge.

Insamlingsmålet 20 procent är även svårt att ekonomiskt motivera då föreslagen förordning ställer krav på insamling på kommunala återvinningsstationer. Systemet riskerar att fördyra insamlingen genom bland annat ökade transaktionskostnader då systemet får många små insamlingsställen och lågt satta insamlingsmål.

Förslaget att **inte införa materialåtervinningsmål** före 2027 skapar inga incitament till att redskapen materialåtervinns vilket kan leda till att redskapen istället förbränns eller hamnar på deponi under denna tidsperiod och möjligen längre. En sådan situation överensstämmer inte med engångsplastdirektivets syfte och underlättandet av en cirkulär ekonomi.

Producentansvarsmärkning

Fråga om märkning av fiskeredskap (som görs vid utsläppande av en produkt på marknaden) är inte en del av denna promemoria men föreslogs av HaV i redovisningen av regeringsuppdraget (M2020/00685). HaV bedömer fortsatt att fiskeredskap som innehåller plast, i likhet med flera andra producentansvar, bör omfattas av märkningskrav.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Hellsten efter föredragning av utredaren Lisa Bredahl Nerdal. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Mats Svensson, biträdande avdelningschefen Per Olsson, verksjuristen Märta Zetterberg, utredarna Charlotta Stådig, Johanna Eriksson och Per-Olof V Andersson deltagit.

Maria Hellsten

Lisa Bredahl Nerdal